

ПРЕДАЈА БЕОГРАДСКЕ ТВРЂАВЕ 1807. ГОДИНЕ

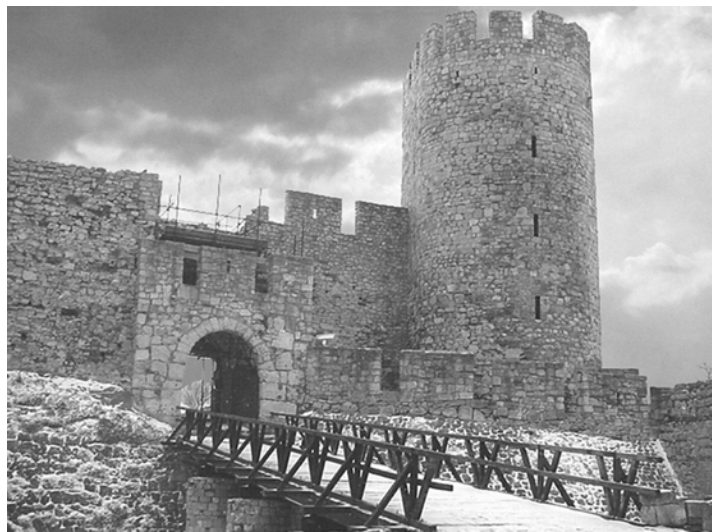
Приредио Војин Дреновац

Године 1807. Сулејман-паша предао је Београдску тврђаву српским устаницима. Заузеће Београда, био је велики идеал српских устаника. Зато су они одмах по избијању устанка почели радити на томе да заузму престоницу Стевана Лазаревића-Високог. Варош су опседали још од маја 1804. године. По заузећу Смедерева 1805. године, устаници су закључили да се "опсада Београда настави свом снагом, па ако се ускоро не преда на лепо, да се отме на јуриш". Од тог времена, па све до новембра 1806. године било је учесталих бојева, у којима је пало доста бораца и са једне и са друге стране. У Београдском граду био је Гушанац Алија, царски одметник са својим крцалијама, који није хтео никако да се преда. Онда се Карађорђе одлучи да тврђаву силом освоји. У састављању плана за напад доста му је помагао Јонча Михајловић, бимбаша Конда, родом из Полимља, који је прибеглао Србима и одлично познавао одбрамбене турске бастионе и београдске капије за улаз у град. У Карађорђевој логору на Врачару (данас је на том месту Карађорђево парк) израђен је детаљан план за напад, који је чуван у највећој тајности.

Опсадна линија, која се простирала од Саве и Дунава, налазила се у близини саме вароши и на многим местима подигнута су мања утврђења. И Београдска варош била је као и тврђава опкољена јаким бедемом са четири утврђене капије. Од свих је најтврђа била Стамбол-капија (на месту где је данас зграда Народног музеја), затим

Видим-капија (на месту где је данас зграда Прве мушке гиманзије), Варош-капија (у данашњој Поп-Лукиној улици) и Сава-капија (где су данас велике степенације које воде ка пристаништу). Београд су бранили Гушанац Алија са крцалијама и Сулејман-паша са јаничарима и Турцима ерлијама. Турска војска била је слабо наоружана и недисциплинована, док су устаници под Карађорђевој командом, иако слабо наоружани, били морално јаки и уверени у своју победу. Карађорђе је располагао са 25.000 војника и око 30 топова. Своју војску овако је распоредио. Према Сава-капији био је војвода Милоје Петровић, према Варош-капији кнез Сима Марковић, према Стамбол-капији војвода Васа Чарапић, а према Видин-капији Станоје Главаш, Вуле Илић и кнез Вујица Вуличевић. Топовима је руковао капетан Радич Петровић и он их је распоредио дуж целе одбрамбене линије од Саве до Дунава. Држећи тако варош опседнуту, устаници су је бомбардовали и дању и ноћу топовима чија су

лијом и Карловалијом. Конда и Узун-Мирко срећно су прошли поред турског хана и стигавши до рова више Сава-капије, спустили се лагано у ров. Конда се одмах успузао уз другу страну рова и помогао Узун-Мирку и осталим те су се и сви испели на стазу над ровом. Затим су се лагано испели на бедем и прескочивши преко палисада упутили се обилазним путем стражари на Сава-капији. Конда и Узун-Мирко кидисали су као бесни на турског стражара пред стражаром и капијом, па су, посекавши га, јурнули на врата стражаре и почели тући стражаре који су навалјивали да изађу напоље. За време док су се Конда и Узун-Мирко клали са Турцима на вратима стражаре, Петар Сремац и остали разбијали су браве и катанце на капији и кад су ову отворили притрчили су својим стрелицама у помоћ. Приликом овог окршаја Конда је добио четири а Узун-Мирко три ране, али им то није сметало да се и даље бију. Од њих петорице остао је само Младен здрав и читав, а остали су пали под турском

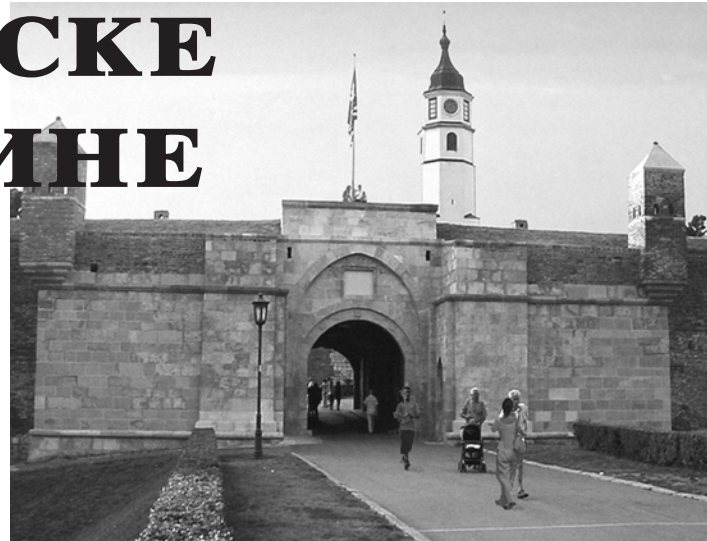
ђулад рушила и палила поједине куће у вароши.

Одлучено је да се на турски празник Бајрам, 30. новембра 1806. године у два сата ноћу изврши напад на Београд. Напад је почео са Саве. Пред колоном Милоја Петровића ишли су као извидница бимбаша Конда и Узун-Мирко Апостоливић са пет другова: Драгићем Милутиновићем, Младеном Н., Петром Сремацем, Николом Стамбо-

стражом као прве жртве у освајању Београда.

Заузимање Сава-капије дало је полета и осталим устаницима да јуришају на Београд. Пред Стамбол-капијом смртно је рањен Васа Чарапић. Кад је Милисав Чамџија заузео бедем и топ на шанцу (где је данас ресторан "Загреб") и, по обећању, узјачао на топ и из свег гласа запевао:

Хеј браћо Срби крила

соколова

К мени, к мени ја сам на јендеку!

Тада је Карађорђе рекао онима око себе "Е, сверова Милисав, по души га! Јуриш, јунаци и ми да не будемо последњи". До десет часова варош је била ослобођена. Устаници су одмах кренули да заузму и Тврђаву.

Под руководством капетана Радича Петровића устаници су прве ноћи ископали ров око Града отприлике ивицом садашњег калемегданског парка, распоредили по њему топове и одмах отворили палу на Турке у Граду. Убрзо се показало да ова топовска ватра неће натерати Турке на предају, јер су трупе у Горњем граду биле заклоњене јаким бастионима, а остали Турци избеглице из вароши склонили су се били у Доњи град где је било доста кућа за становање. До Доњег града српски топови са Калемегдана нису добављали ђулад, јер је град био заклоњен. Зато су устаници одлучили да Милоје Петровић и Вуле Илић са пет стотина војника и једним топом пређу на Ратно острво, које је припадало Аустрији па отуд да држе под ватром Доњи град, и што је још важније, да спрече саобраћај водом између Доњег града и Земуна, одакле су се Турци снабдевали намирницама. Кад су Аустријанци видели да су Срби заузели Ратно острво, опале неколико топовских ђулади. Један аустријски официр дође из Земуна и почне грдити Србе, али кад је пао мрак он понова дође и рече: "Добро вече, Србине, чуваш топ". Затим приђе топу, загри га и пољуби, рекавши топџији: "Чувај слатки роде, и немој данас моју псовку и вику примити за зло зашто сам у служби и морам чинити по дужности, а ви чините како вам ваш господар нареди".

Официр је био Србин родом из Војводине.

У Горњем граду улогорио се Глушанац Алија са својих две хиљаде крцалија. Увидевши да не може одбранити град, Глушанац је понудио предају Града и 29. децембра 1806. године отишао са својим крцалијама лађом за Видин. Међутим, Сулејман-паша, командант Београдске тврђаве, кога Глушанац Алија уопште није слушао, нашао се побуђен да не призна уговор о предаји. Настали су нови преговори. Притешњен, у великој оскудици нарочито што се тиче хране, предао је он Србима Горњи, а убрзо и Доњи град. У Граду су Срби запленили знатан број топова, велику количину муниције и разног прибора. Седмог марта 1807. године Сулејман-паша је са пратњом напустио Београд. Освајање Београдске вароши и Тврђаве један је од најсјајнијих догађаја првог српског устанка и радост нашег главног града.

Устаници, храбри освајачи Београда који су изгинули на капијама и бедемима главног града сахрањени су на земљишту где је био устанички логор (данас Карађорђево парк). На том месту подигнут је 1848. године скроман споменик.

"У славу и чест Срб - јунацима за отеченство храбро изгинулим 1806 године"

Војвода Васа Чарапић, који је смртно рањен код Стамбол-капије и пренет у Карађорђево логор на Ташмајдан, где је убрзо и умро, сахрањен је у порти манастира Раковица. Чарапићу је подигнут споменик 1945. године у Београду у парку испред Дома југословенске армије.

У следећем броју:
Варош у шанцу